

3. Місяць А.П. Правова природа агентського договору. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 87-94.
4. Філатов С.А. Агентська діяльність як подальший розвиток посередництва. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2013. № 33. С. 147-152.
5. Потудінський О.В., Плужник О.І. Інститут комерційного представництва: історичний аспект. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2013. № 1. С. 134-137.
6. Дрішлюк А.І. Комерційне посередництво і комерційне представництво: на шляху вдосконалення нового цивільного та господарського законодавства України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2005. С. 291-294.

Железняк А.
студентка IV курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ
Вербіцька М.В.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ЧИ ВИКЛЮЧНИМИ ОБСТАВИНАМИ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Перегляд судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами є особливим видом провадження у господарському судочинстві, який потребує глибокого дослідження в сьогоденній Україні. Адже не так давно були внесені зміни до господарського процесуального законодавства, які обумовлені розвитком нашої країни та входженням до світового та європейського співтовариства, тому ця тема є такою актуальною для нас.

Дослідженням даного питання займалась велика кількість науковців, а саме: М. Бородін, І. Ізарова, Р. Колесник, О. Колобродова, Л. Морозова, Л. Ніколенко, К. Починок, О. Світличний та ін.

Метою роботи є дослідження основних питань, що стосуються перегляду судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами у господарському процесі.

Показником високого рівня та якості здійснення правосуддя у країнах із розвиненою правовою системою є не тільки система розгляду справ у першій судовій інстанції, а й ефективна система перегляду судових рішень. Інститут ревізії судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві забезпечує ухвалення справедливого та законного судового рішення і є додатковою гарантією та можливістю реалізації основної мети господарського судочинства – ефективного захисту порушених прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб і держави. Нова редакція Господарського процесуального кодексу України, з одного боку, удосконалила інститут перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами, а з другого – поставила нові питання теоретичного та практичного характеру, які потребують додаткового роз'яснення [4, с. 1].

Слушною вважаємо думку Р. Колесника, який вказує, що перегляд рішень у зв'язку з нововиявленими чи виключними обставинами є особливим видом провадження в господарському судочинстві, для реалізації якого потрібен належний законодавчо визначений механізм. «Гарантії судового захисту будуть ефективними лише за умови законодавчого забезпечення можливості перегляду справи судом вищого рівня, існування зрозумілої й чіткої процедури (механізму) виправлення судових помилок» [2, с. 75].

Л. Ніколенко вказує на те, що провадження з перегляду за нововиявленими або виключними обставинами можливо визначити як встановлений нормами господарського

процесуального права порядок перегляду судових рішень з метою виявлення та усунення об'єктивної судової помилки шляхом здійснення юридичної оцінки нововиявлених або виключних обставин та їх впливу на законність й обґрунтованість судового рішення. Процесуальним законом не передбачено здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами у повному обсязі. Отже, господарський суд переглядає судові рішення за нововиявленими обставинами лише в тих межах, у яких ці обставини впливають на суть рішення [4, с. 1].

Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами може відбуватися після набрання рішенням законної сили і незалежно від того, чи було воно предметом апеляційного і касаційного провадження.

За нововиявленими або виключними обставинами переглядаються судові рішення, прийняті без урахування тих обставин, які не були відомі заявнику і суду, тому суд не міг взяти їх до уваги під час вирішення справи. Проте оскільки ці обставини не були враховані, це об'єктивно вказує на незаконність та необґрунтованість судового рішення. Саме факт встановлення обставин, здатних вплинути на раніше прийняте судові рішення, ставить під сумнів законність та обґрунтованість судового рішення. Тобто передумовою перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами є обов'язок суду з'ясувати наявність або відсутність нововиявлених або виключних обставин, встановити можливість впливу на правильність ухваленого судового рішення [5, с.186].

Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами здійснюється судом у такому самому кількісному складі, в якому ці рішення були ухвалені (одноособово або колегіально).

Незалежно від того, у якому складі розглядалася справа, перегляд судових рішень за виключними обставинами з підстав, визначених пунктами 1, 3 частини третьої статті 320 ГПК, здійснюється колегією у складі трьох або більшої непарної кількості суддів, а з підстави, визначеної пунктом 2 частини третьої статті 320 ГПК (встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні цієї справи судом), – Великою Палатою Верховного Суду [6].

Суддя, який брав участь у вирішенні справи в суді першої, апеляційної, касаційної інстанцій, не може брати участі у розгляді заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з виключними обставинами у цій справі [6].

Не є підставою для перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами:

- 1) переоцінка доказів, оцінених судом у процесі розгляду справи;
- 2) докази, які не оцінювалися судом, стосовно обставин, що були встановлені судом [1].

Заява про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами розглядається судом у судовому засіданні протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами [1].

Слід розуміти, що право на перегляд за нововиявленими чи виключними обставинами не є безмірним в часі, адже встановлені певні строки такого звернення, а саме термін в тридцять днів з дня відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Також слід зазначити, що судова практика вказує на те, що великою проблемою таких проваджень є нерозуміння чи не бажання розуміти самої суті проваджень за нововиявленими чи виключними обставинами, а також сторони часто спекулюють саме цим провадженням, наприклад, не можуть вважатися нововиявленими обставини, котрі ґрунтуються на переоцінці тих доказів, які вже оцінювались господарським судом у процесі розгляду певної справи. Саме таке безпідставне оскарження рішень зайвий раз перевантажує українські суди, котрі і так мають великий обсяг роботи. Як зазначено в п. 1 ч. 2 ст. 320 ГПК України Підставами для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами є: істотні для справи обставини, що не були встановлені судом та не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи. У свій час для роз'яснення цього питання була прийнята постанова ВГС України «Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за ново виявленими обставинами» від 26.12.2011 року. Але визначення істотних обставин для справи, які були б

підставою для перегляду судових рішень так і не було встановлено, тому законодавцю слід більше уваги приділити цьому питанню, аби вирішити вказану проблему.

Підсумовуючи вищесказане можна дійти висновку, що дослідження питання перегляду судових рішень за нововиявленими чи виключними обставинами є дуже важливим, адже воно несе суттєве значення для реалізації права на справедливий суд, гарантованого Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Такі справи розглядаються судами відповідно до правил, встановлених ГПК України. Якщо справа вирішується у суді першої інстанції, то вона розглядатиметься у порядку спрощеного позовного провадження, з повідомленням усіх учасників цієї справи. Відносно результатів перегляду судового рішення за виключними чи нововиявленими обставинами судові рішення може бути скасоване Верховним Судом частково чи повністю, і тоді така справа передається на новий розгляд, у суд першої чи апеляційної інстанції.

Отже, дослідження цього питання буде актуальним завжди, особливо враховуючи, що такий перегляд завжди межує із забезпеченням принципу остаточності судового рішення (*res iudicata*), який є складовою частиною засади верховенства права.

Список використаних джерел

1. Господарський процесуальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, ст.56) №1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення 10.05.2020 р.)

2. Колесник Р. Щодо порядку перегляду рішень господарського суду за нововиявленими обставинами. Підприємництво, господарство і право. – 2017. – С. 75-78.

3. Колобродова О.В. Місце та значення перегляду судових актів у зв'язку з нововиявленими обставинами. Вісник Вищої ради юстиції. – 2011. – С. 60-71.

4. Ніколенко Людмила. Поняття та ознаки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві. Право України. – 2018. – №07. – С. 1-15.

5. Починок К.Б., Бессарабова В.М. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами: поняття та ознаки. Науковий Вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – С. 185-188.

6. Світличний О.П. Господарський процес : підручник. Вид. 2, перероб. і доп. К.: НУБіП України, 2018. – 342 с. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/gospodarskyi-proces-pidruchnyk-svitlychnyi-text-online-pdf/>

Івасечко Р.

студент II курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник:

викладач кафедри цивільного права

і процесу ТНЕУ Паращук Л.Г.

СТРАХУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Цивільним законодавством передбачено широке коло способів забезпечення виконання зобов'язань, проте, відповідно до ч. 2 ст. 546 ЦК України, договором або законом можуть встановлюватись інші способи забезпечення виконання зобов'язань [1]. Серед таких способів – договір страхування, який, як і інші забезпечувальні засоби, наприклад: умовна видача векселя, резервні акредитиви, річні проценти за невиконання грошових зобов'язань, договір факторингу тощо, зазвичай застосовуються у господарському діловому обігу.